

SPIDSEN

Hjælp-til-selvhjælp uden tvang!

Et nyt lovforslag om rehabilitering til ældre er blevet fremlagt, og det bliver diskuteret og præsenteret flere steder i dette nummer af *GERONTOLOGI*. I spidsen gives ordet til Ældre Sagens chefkonsulent Olav Felbo, som har både kritiske og positive bemærkninger til lovforslaget

Kommunerne forpligtes til at tilbyde rehabilitering til ældre, før de får hjemmehjælp. Det er hovedbudskabet i det nye lovforslag, som socialminister Manu Sareen har indgået sammen med SF, Konservative, Liberal Alliance og Dansk Folkeparti på baggrund af forårets aftale om fremtidens hjemmehjælp.

Vi er i Ældre Sagen positivt stillet over for tanken om, at man skal træne ældre til at klare sig selv. Hvis det kan lade sig gøre. Det er grundlæggende en god idé, at kommuner skal tænke i hjælp-til-selvhjælp over for de borgere, der rammes af svækkelse. For de allerfleste af os vil selvfølgelig hellere være selvhjulpne end afhængige af hjælp fra andre.

Hjælp-til-selvhjælpstanken er ikke ny. Den har været en helt central tankegang i serviceloven i mange år. Men det er tankevækkende, at den gode vision om at hjælpe ældre gennem træning til et uafhængigt liv i praksis først for alvor fik vind i sejlene, da erfaringer fra bl.a. Fredericia Kommune tydede på, at der kunne være en økonomisk gevinst af træningen samtidigt med, at den økonomiske krise satte kommunerne under pres for at finde besparelser. Men midt i spareiveren må vi huske på, at det langt fra er alle ældre, der kan trænes til at klare sig selv – altså kan få glæde af et rehabiliteringsforløb. Nogle ældre er

så svage, at indsatsen ikke står mål med resultaterne. Eller den ældre simpelthen ikke mentalt har kræfter til forløbet eller overskud pga. sin livssituation i øvrigt.

Og vi skal huske på, at det, der er forudsætningen for et godt rehabiliteringsforløb, er, at borgeren selv har motivationen for at gennemføre forløbet. Det er håbet om et bedre liv for enden af træningens strabadser, der driver værket.

Muligt at sige nej

Derfor skal det også være muligt for et ældre menneske at sige fra over for en spareivrig kommunes forsøg på at tvinge et rehabiliteringsforløb igennem, hvis man ikke magter det eller føler det udsigtsløst.

Det skal ikke være som den ældre dame, der lige havde fået en kræftdiagnose, og som derfor overhovedet ikke kan overskue at skulle forholde sig til at gennemgå et aktivt træningsforløb i rengøring. Da hun ikke deltog i træningsforløbet, mistede hun sin hjemmehjælp.

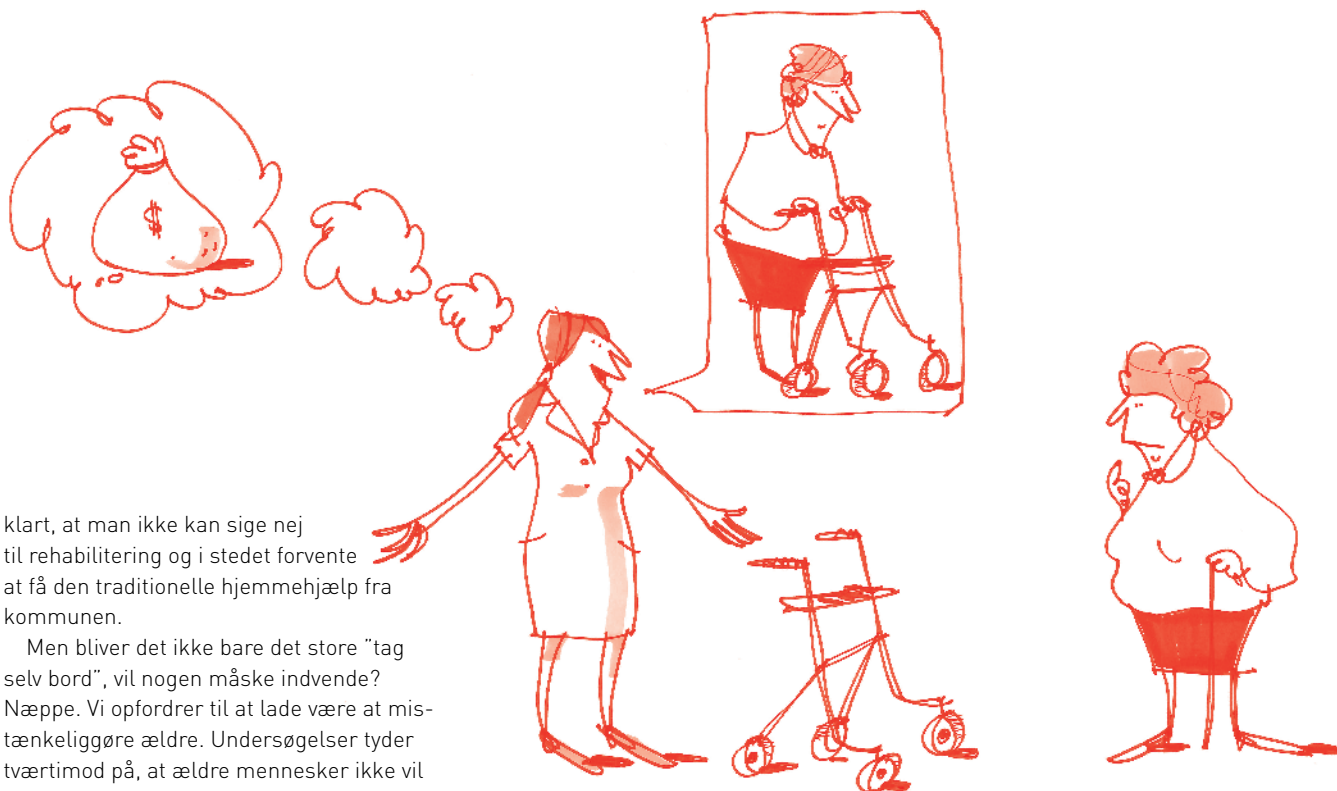
Ligesom på digitaliseringsområdet bør der være en "kattelem", som åbner op for at sige nej uden at blive ramt af sanktioner. Politikerne på Christiansborg må forstå, at det ikke er alle, der får noget ud af hjælp til selvhjælp.

Byg på ældres egen motivation

Derfor er vi i Ældre Sagen også glade for nogle af elementerne i lovforslagets bemærkninger. Blandt andet står der i bemærkningerne, at målene for de såkaldte rehabiliteringsforløb *i videst muligt omfang skal fastsættes i samarbejde med modtageren af hjælpen, og at en kommune ikke kan afvise at yde hjemmehjælp alene med henvisning til, at borgeren modsætter sig at deltage i et rehabiliteringsforløb.*

Det er et klart skridt i den rigtige retning. Vi føler, der er blevet lyttet til os, og det er vi selvfølgelig glade for. Men skriv det dog direkte ind i lovtæksten, så det bliver tydeligt, at der skal være en mulighed for at sige nej tak uden at miste sin hjælp. Vi opfordrer Folketinget til at gøre noget ved problemet – af hensyn til retssikkerheden og værdigheden hos nogle af vores svageste borgere.

Derfor er vi også glade for, at flere politikere har meldt sig på banen de seneste dage og opfordret til, at det bliver gjort klystarklart, at man ikke skal tvinge ældre til et rehabiliteringsforløb, men at man som ældre skal have muligheden for at sige nej. For der er behov for en præcisering. Thomas Kastrup-Larsen fra KL's social- og sundhedsudvalg siger blandt andet til Altinget, at det med lovforslaget bliver gjort

klart, at man ikke kan sige nej til rehabilitering og i stedet forvente at få den traditionelle hjemmehjælp fra kommunen.

Men bliver det ikke bare det store "tag selv bord", vil nogen måske indvende? Næppe. Vi opfordrer til at lade være at mistænkeliggøre ældre. Undersøgelser tyder tværtimod på, at ældre mennesker ikke vil være afhængige af hjælp og helst vil klare sig selv så længe som muligt. Er der et kvalitetsrehabiliteringstilbud fra kommunen, som udformes med udgangspunkt i ældre menneskers ønsker og behov, vil de tage imod chancen om igen at genvinde førligheden.

Giver hjælp-til-selvhelp en ny ulighed?

Det bliver også centralt, at der stilles krav til, at personalet, der skal hjælpe den ældre, har tilstrækkelige kvalifikationer. Det gælder også kvalifikationer i retning af at være med til at undgå, at de nye 'hjelptil-selvhelpsregimer' skaber nye former for ulighed mellem på den ene side dem, der har let ved at leve op til de nye fordringer om at tage vare på sig selv og har netværk og pårørende, der bakker dem op. På den anden side har vi dem, der ikke har de muligheder. Her bliver opfølgningen helt central. For hvad sker der, når træningskurset er slut, og det ældre menneske selv skal tage ansvaret for at holde sig i gang?

Lovforslaget lægger heldigvis op til en bred rehabiliteringstankegang, hvor både det fysiske, det psykiske og det sociale spiller en rolle i rehabiliteringen. Så langt så godt. Men det kan undre, at der ikke er afsat nogen midler til at understøtte den brede rehabiliteringstankegang. Mange kommuner har hidtil koncentreret sig om den fysiske træning. For dem vil det kræve ekstra tid og være en ekstraudgift, hvis målet med rehabiliteringen også skal omfatte f.eks. at give hjælp til en begyndende depressiv person. Det vil også kræve ekstra ressourcer, hvis personalet i stigende grad skal sørge for at hjælpe et ensomt menneske med at formidle forbindelse til sociale netværk mv. Derfor må der midler bag de sympatiske ambitioner i forslaget.

Fremtidens hjemmehjælp

Lovforslaget er udmøntningen af en lang

debat om fremtidens hjemmehjælp, kommissionsarbejde og diskussion om nedskæringer på området. Her skal man også hæfte sig ved det, der ikke blev nævnt med et ord.

Vi kunne godt have ønsket os, at politikerne havde gjort op med den retsløshed på hjemmehjælpsområdet, som Højesteretsdommen i maj 2013 afslørede. I maj 2013 blev det nemlig afgjort ved Højesteret, at det ikke er ulovligt, at en kommune fratager ældre borgere deres hjemmehjælp alene ud fra økonomiske overvejelser. I en fremtid, hvor der stilles stigende krav til den svækkede borger om at tage ansvar for sig selv, bør det også være legitimt at stille krav til de rammer og de kommuner, der har afgørende indflydelse på hjemmehjælpsmodtagerens liv!

Kassetænkning er ofte en skjult baggrund for tildeling af hjælpemidler